

Damaging heterozygous mutations in *NFκB1* lead to diverse immunological phenotypes

Meri Kaustio^{1,*}, Emma Haapaniemi^{2,3,*}, Helka Göös^{4,*}, Timo Hautala⁵, Giljun Park⁶, Jaana Syrjänen⁷,
 Elisabet Einarsdottir^{2,3,20}, Biswajyoti Sahu⁸, Sanna Kilpinen⁹, Samuli Rounioja^{10,11},
 Christopher L. Fogarty^{2,12,13}, Virpi Glumoff¹⁴, Petri Kulmala^{14,15}, Shintaro Katayama³, Fitsum Tamene⁴,
 Luca Trotta¹, Ekaterina Morgunova³, Kaarel Krjutškov^{2,3,16}, Katariina Nurmi¹⁷, Kari Eklund¹⁷,
 Anssi Lagerstedt¹⁰, Merja Helminen¹¹, Timi Martelius¹⁸, Satu Mustjoki^{6,19}, Jussi Taipale³, Janna Saarela^{1,p},
 Juha Kere^{2,3,20,q}, Markku Varjosalo^{4,p}, Mikko Seppänen^{18,21,r}

*samanarvoinen osuus, ^psamanarvoinen osuus

J Allergy Clin Immunol, julkaistu verkossa 20.1.2017

NFκB1-geenimuutokset aiheuttavat vaikeita tulehduksellisia sairauksia ja vasta-ainepuutoksia – kaksi uutta geneettistä sairautta

Kolmesta vallitsevasti periytyviä *NFκB1* (p105/p50) -mutaatioita kantavasta suvusta on kuvattu kaksi tieteelle uutta sairautta. Aiemmin kuvattujen vasta-ainepuutosten lisäksi suvussa oli autoinflammatorisia oirekuvia: Behçetin tautia muistuttavaa sairautta sekä pienkirurgisiin toimenpiteisiin liittyvää suvuittaista nekrotisoivaa faskiittia. Löydökset ohjaavat potilaiden hoitoa.

NFκB-signaalitie aktivoituu erilaisista stressitekijöistä ja säätelee muun muassa DNA:n transkriptiota, sytokiinituotantoa ja solujen eloonjäämistä. Kanoninen *NFκB1*-signaalitie aktivoituu lähinnä luontaisen ja ei-kanoninen *NFκB2*-signaalitie hankinnaisen immunitietin aktivaation kautta. Aktivaation aikana *NFκB1*:n ja *NFκB2*:n esiasteista (p105 ja p100) muodostuvat tumaan hakeutuvat p50 ja p52. Aktivaatio on tiukasti säätelijäproteiinien, ubikitinaation ja proteasomidegradaation säätelemää. *NFκB*-signaalitien mutaatioita on kuvattu immuunipuutoksissa ja niiden A20-säätelytekijän muutoksia Behçetin taudissa.

Vaikka *NFκB1*:tä on pidetty soluille välttämättömänä, suvuittaisen nekrotisoivan faskiitin yhteydessä todettiin geenin luennan lopettavan mutaation aiheuttavan proteasomidegradaation kiihtymisen sekä p50:n ja p105:n lähes täydellisen puutoksen. Potilailla todettiin *ex vivo* kiihtynyt interleukiini 1:n (IL-1) tuotanto ja inflammasomiaktivaatio. *NFκB1* on siis vält-

tämätön inflammasomiaktivaation säätelyssä. Potilailla ei todettu vasta-ainepuutoksia. Vasta-ainepuutosten patogeneesi tuskin liittyy aiemmin ehdotettuun haploinsuffiensiin vaan *NFκB1*- ja *NFκB2*-teiden samanaikaiseen karakterisoimattomaan häiriytymiseen. Suvuitaista nekrotisoivaa faskiittia sairastavien potilaiden hoitoon tulisi todennäköisesti varhain liittää IL-1-reseptoriantagonisti. Tulokset heittävät lisäkysymyksiä. Voiko vastaavia poikkeavuuksia löytyä nekrotisoivaan faskiittiin sairastuneilta yleisemminkin tai taudin aiheuttajabakteereilla olla signaalitietä muokkaavia molekyyliä?

Behçetin tauti on vaikea pienten suonten vaskuliitti, jonka hoito on ongelmallista. Sen patogeneesia on yritetty selvittää noin 80 vuoden ajan. Behçetin tautia muistuttavaa sairautta poteneessa suvussa oireina esiintyi jo nuorella iällä jaksoittaista suun, sukupuolielinten ja suoliston aftaista tulehdusta sekä vaskuliittia. Potilailla todettiin myös toistuville infektioille altistava heikentynyt immunoglobuliini G:n tuotanto ja heikentyneet rokotevasteet. Vasta-ainepuutos ilmaantui useimmiten vasta murrosiän jälkeen. Yhdessä A20-mutaatiopotilaista saatujen tulosten kanssa nämä tulokset viittaavat vahvasti siihen, että *NFκB*-signaalitien häiriytyminen on merkittävä tekijä taudin synnyssä. Tämä vihdoin ohjanee kohdennettujen hoitojen kehittämistä. ■

---

¹Suomen molekyyli- ja lääketieteen instituutti, Helsingin yliopisto; ²Folkhälsanin tutkimuskeskus, Helsinki; ³Department of Biosciences and Nutrition, Karolinska Institutet, Tukholma Ruotsi; ⁴Biotekniikan instituutti, Helsingin yliopisto; ⁵Sisätaudit, Oulun yliopistollinen sairaala; ⁶Hematologian tutkimusyksikkö, Helsingin yliopisto; ⁷Sisätaudit, Tampereen yliopistollinen sairaala; ⁸Genomibiologian tutkimusohjelma, Tutkimusohjelmayksikkö, Helsingin yliopisto; ⁹Sisätaudit, Jyväskylän keskussairaala; ¹⁰Fimlab, Tampereen yliopistollinen sairaala; ¹¹Lasten terveyden tutkimuskeskus, Tampereen yliopistollinen sairaala; ¹²Vatsakeskus, Helsingin yliopistollinen sairaala; ¹³Diabetes ja lihavuus, Tutkimusohjelmayksikkö, Helsingin

yliopisto; ¹⁴Biolääketieteen tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto; ¹⁵PEDEGO- ja MRC-Oulu tutkimusyksiköt, Oulun yliopisto ja yliopistollinen sairaala; ¹⁶Competence Centre on Health Technologies, Tartto, Viro; ¹⁷Reumatologia, Tulehduskeskus, Helsingin yliopisto ja yliopistollinen sairaala; ¹⁸Aikuisten immuunipuutosvastaanotto, Infektiotaudit, Tulehduskeskus, Helsingin yliopisto ja yliopistollinen sairaala; ¹⁹Syöpäkeskus, Helsingin yliopisto ja yliopistollinen sairaala; ²⁰Molekyylineurologian tutkimusohjelma, Tutkimusohjelmayksikkö, Helsingin yliopisto; ²¹Harvinaissairauksien yksikkö, Lastenkliniikka, Helsingin yliopisto ja yliopistollinen sairaala